

на: першага - $12,4 \pm 2,2$ і $11,7 \pm 2,4$ с; другога - $7,4 \pm 0,1$ і $15,1 \pm 2,9$; трэцяга - $15,6 \pm 3,8$ і $12,7 \pm 1,6$; чацвертага - $8,4 \pm 1,5$ і $10,7 \pm 1,7$; пятага - $10,5 \pm 2,8$ і $7,1 \pm 2,0$ с.

Пад уплывам фізічных практыкаванняў з масажам паляпшаюцца паказчыкі увагі і мыслення. Што датычыць дынамікі гэтых функцый на працягу экзаменацыйнай осіі ў другой групе студэнтаў менш выражаны зрухі ў пасляэкзаменацыйным стане.

У студэнтаў трэцяй групы паказчыкі памяці, увагі і мыслення становяцца роўнымі з такімі ж паказчыкамі ў студэнтаў другой групы. Пры гэтым можна гаварыць, што пад уплывам адаптагенаў адбываецца паступовае зніжэнне нервова-эмацыянальнага напружання ад першага да пятага экзамена.

Такім чынам, пры экзаменацыйным стрэсе адзначаецца актывізацыя увагі і мыслення. Пэўная адаптацыя адбываецца да другога экзамена. Да пятага экзамена з'яўляюцца прыкметы стомы. Фізічныя практыкаванні з масажам, а ў большай ступені, адаптагенныя прэпараты паляпшаць паказчыкі вышэйшых поіхчых функцый пры экзаменацыйным стрэсе.

ПРАБЛЕМЫ АУТАМАТЫЗАЦЫ ЦЭС

У.А.Кірэю

М.А.Яцэвіч

Аўтаматызацыя цэнтралізаваных бібліятэчных сістэм у Рэспубліцы Беларусь яшчэ не атрымала распаўсюджання і не мае планаванага навукова-абгрунтаванага характара. Асноўнымі прычынамі гэтай з'явы з'яўляюцца:

- вноскі кошт вылічальнай тэхнікі і праграмнага забеспячэння;
- адсутнасць метадыкі разліку эфектыўнасці капіталаўкладанняў у аўтаматызацыю бібліятэк;
- адсутнасць лічбавых велічынь паказчыкаў эксплуатацыйнай надзейнасці вылічальнай тэхнікі ва умовах бібліятэк;
- адсутнасць тыпавых праектных рашэнняў і рэкамендацый па парадку ўкаранення ародкаў аўтаматызацыі ў публічных бібліятэках.

У той же час у найкращих універсальних бібліотеках (наукових) і республіканських бібліотеках ведаснага падпарадкавання ствараюцца аўтаматызаваныя рабочыя месцы супрацоўнікаў і інтэгрыраваныя сістэмы, накіраваныя на аўтаматызацыю бібліятэчнай тэхналогіі. У адпаведнасці з практыкай стварэння аўтаматызаваных бібліятэчных сістэм вядомы тры падыходы, якія прыводзяць да змен характару бібліятэчна-інфармацыйнага абслугоўвання.

Згодна з перым, традыцыйныя тэхналагічныя працэсы аўтаматызуюцца часткова. Пры гэтым другія – выконваюцца па ранейшым ручным тэхналогіям.

Другі падыход прадугледжвае стварэнне аўтаматызаваных бібліятэчна-інфармацыйных сістэм асобных бібліятэк. Спачатку ствараюцца аўтаматызаваныя функцыянальныя падсістэмы, ці часткі гэтых падсістэм.

Трэці – заключаецца ў стварэнні аўтаматызаваных бібліятэчных сетак, якія даць магчымасць зварота да банкаў даных з аддаленых тэрміналаў праз сістэму перадачы даных.

У складушых абставінах, характэрных для беднага матэрыяльнай базы ЦЭС і недастатковай падрыхтаванасцю бібліятэчных кадраў у сэнсе выкарыстання тэхнічных сродкаў у бібліятэчна-інфармацыйнай дзейнасці, найбольш зручным з'яўляецца другі падыход, скарыстаны з улікам пастапага ўкаранення сродкаў аўтаматызацыі. Спачатку вырашаюцца вузкія кола задач, якія затым пашыраюцца. Патрэбна вызначыць накірункі, рашэнне якіх дазволіць здабыць істотны станоўчы эфект і не будзе спадуча са складанасцямі пры ўкараненні ЦЭВМ.

Праведзены аналіз бібліятэчна-бібліяграфічных працэсаў з улікам палажэння агульнага характару метаэгоднасці ўкаранення аўтаматызаваных сістэм кіравання паказвае, што аўтаматызацыя публічных бібліятэк метаэгодна калі:

- паліпшаецца якасць забеспячэння спажывцоў інфармацыяй;
- значна зніжаецца кошт выканання тэхналагічных аперацый;
- узрасце аператыўнасць вырашэння бібліятэчна-бібліяграфічных задач;
- вырашаюцца задачы, якія патрабуюць абавязковай аўтаматызацыі.

Гэты аналіз таксама дае падставы зрабіць вывад аб тым, што

каб атрымаць хаця б мінімальны станоучы эфект ад укаранення сродкаў аўтаматызאцыі у ЦЭС можна пайсці ў першую чаргу па трох асноўным напрамкам:

- аўтаматызאцыя працэса камплектавання фондаў і апрацоўкі літаратуры;

- улік выкарыстання літаратуры чытачамі;
- паэтапнае стварэнне электроннага каталогу.

Да складу праграмнага забеспячэння аўтаматызאцыі прац'яўляюцца наступныя патрабаванні:

- праграмы павінны складацца так, каб імі маглі карыстацца і не праграмісты (уласна бібліятэкары і бібліяграфы);

- комплексы праграмных сродкаў павінны прадстаўляць сабой сінтэз функцыянальных праграм (модуляў), кожны з якіх накіраваны на выкананне канкрэтнага бібліятэчнага ці бібліяграфічнага працэсу;

- неабходзен аднаразавы ўвод інфармацыі ў ЭВМ і шматразовае яе выкарыстанне;

- прымяненне ўжо распрацаваных праграм і адаптацыя іх да канкрэтнай бібліятэкі ці групы бібліятэк, што дазволіць панізіць расход сродкаў на іх укараненне у 15-20 разоў.

Пры вырашэнні пытання выбару канкрэтнага тыпу ЦЭВМ для аўтаматызאцыі, рашаючым з'яўляецца магчымасць размяшчэння у дыскавай памяці машыны інфармацыйных масіваў, неабходных для вырашэння пастаўленых задач, а таксама надзейнасць гэтай тэхнікі.

Работе па аўтаматызאцыі канкрэтнай бібліятэкі ці групы бібліятэк павінна папярэднічаць прадпраектнае абследаванне і аналіз функцыянавання тэхналагічных працэсаў. Павінны таксама быць вывучаны існуючы тэхналагічны працэсы і працазатраты у іх у функцыянальнай і арганізацыйнай структуры ЦЭС, аб'ём яе фондаў, трэба зрабіць і папярэднія тэхніко-эканамічныя разлікі.

У больш далёкай перспектыве ЦЭС павінны быць аб'яднаны ў адзіную аўтаматызаваную сетку з падключэннем яе да аўтаматызаваных баз даных Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі і абласных бібліятэк.